

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО І ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОНАВСТВО

УДК 341.9

DOI: 10.33663/1563-3349-2020-88-241

О. С. ОВЕЧКІНА

СВОБОДА ЗАСНУВАННЯ КОМПАНІЙ І «ТЕОРІЯ ОСІЛОСТІ» В ПРАКТИЦІ СУДУ ЄС ІЗ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПРАВОВИМ СТАТУСОМ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Досліджуються способи вирішення правових колізій, обумовлених відсутністю у праві держав-членів ЄС єдиного підходу до регулювання приватноправового статусу юридичних осіб. Зокрема, коротко проаналізовано практику Суду ЄС у спорах, пов'язаних із правовим статусом юридичних осіб. Установлено, що застосування критерію осілості в державах-членах ЄС фактично перешкоджає реалізації принципу свободи заснування, передбаченого установчими договорами ЄС. У рішеннях Суду ЄС, серед іншого, зазначено, що за умови заснування компанії відповідно до вимог держави-члена ЄС, така компанія має визнаватись іншими державами-членами ЄС, і зокрема державою, де розташовано фактичне місце знаходження компанії.

***Ключові слова:** особистий закон юридичної особи, критерій інкорпорації, критерій осілості, Суд ЄС.*

Ovechkina Olga. Freedom of establishment and «settlement theory» in the case law of the Court of Justice of the European Union on the settlement of disputes related to the legal status of legal entities

The article examines ways to resolve legal conflicts due to the lack of law in the law of EU member states on a unified approach to regulating the private status

of legal entities. In particular, the case law of the Court of Justice in disputes related to the legal status of legal entities is briefly analyzed. It has been established that the application of the criterion of settlement in the EU Member States actually hinders the implementation of the principle of freedom of establishment provided for in the EU's founding treaties. The judgments of the Court of Justice state, inter alia, that if a company is established in accordance with the requirements of an EU Member State, such a company must be recognized by other EU Member States, including the country where the company is actually located.

Key words: *personal law of a legal entity, incorporation criterion, settlement criterion, EU Court.*

Особлива юридична природа права Європейського Союзу (далі – ЄС) уособлює унікальне поєднання та співіснування норм права національних законодавств держав-членів та власне наднаціонального права інтеграційного об'єднання. Водночас слід зазначити наявність неузгодженого комплексу первинного та вторинного права ЄС, положень національних законодавств, міжнародних договорів країн, що унеможливує, серед іншого, злагоджену та стабільну діяльність юридичних осіб в умовах спільного ринку ЄС. Також відсутність у праві ЄС одноманітних колізійних норм щодо питань правового статусу юридичних осіб на практиці призводить до виникнення складних питань правового характеру.

Уніфікація міжнародно-правового регулювання колізійних питань статусу юридичних осіб, яку намагалися здійснити в рамках Гаазької конференції з міжнародного приватного права та Європейського економічного співтовариства, зокрема, шляхом розробки Конвенції про визнання правосуб'єктності іноземних товариств, асоціацій та установ 1956 р. та Брюсельської конвенції про взаємне визнання компаній 1968 р., виявилася безуспішною у зв'язку із ненабуттям чинності вказаних міжнародно-правових актів.

Європейський Союз для вирішення проблем, що виникають у зв'язку із неодноманітним національним колізійним регулюванням правового статусу юридичних осіб, обрав такі шляхи їх подолання, як гармонізація правового регулювання окремих питань статусу юридичної особи, що зумовлено реалізацією ідеї спільного, вільного ринку, а також шлях розробки уніфіковано-

го правового регулювання статусу та діяльності юридичних осіб нового типу – «європейських» юридичних осіб.

Поряд із цим Суд ЄС зробив вагомий внесок у подолання зазначених проблем, що зумовлює актуальність дослідження практики Суду ЄС із вирішення спорів, пов'язаних із правовим статусом юридичних осіб.

Колізійні питання правового статусу юридичних осіб вивчаються такими фахівцями у сфері міжнародного приватного права, як О. Р. Кібенко, Г.С. Федяник, Р. В. Чернолуцький, В. Л. Чубарев, М. П. Юніна та ін. Питання правового статусу юридичних осіб у рішеннях суду ЄС досліджувалися П. Варговою, О. О. Дубовицькою, О. С. Касаткіною, І. Ф. Рудерман, О. М. Калініною та ін.

У державах-членах ЄС при визначенні правового статусу юридичних осіб переважно застосовуються два критерії (теорії, доктрини) встановлення національності та особистого закону юридичної особи – критерій осілості чи місцезнаходження юридичної особи та критерій інкорпорації або місця створення юридичної особи.

Теорія інкорпорації застосовується у таких країнах як Чехія, Данія, Швеція, Фінляндія, Нідерланди, Ірландія, Кіпр, та визначає статус юридичної особи правом держави, де вона створена. Наприклад, відповідно до Цивільного кодексу Нідерландів (ст. 118 книга 10) особистим законом для організації, яка зареєстрована як юридична особа, що має адміністративний центр, або за відсутності такого, має центр діяльності на момент створення на території певної держави, згідно із законодавством якої вона створена, буде закон цієї держави [1].

Факт створення юридичної особи підтверджується відповідною реєстраційною дією на підставі визначених законодавством певної держави норм, що засвідчує витяг із державного реєстру або інше свідоцтво, яке видається при реєстрації. Використання критерію інкорпорації є досить простим, проте має широкі можливості щодо «обходу» закону та зловживання правом юридичною особою шляхом «штучного» обрання юрисдикції, створення юридичних осіб у країнах – «правових оазах» та ін.

Критерій осілості, що застосовується в Німеччині, Франції, Люксембурзі, Австрії, Бельгії, Іспанії, Португалії, Латвії, Литві, Польщі, Румунії, Угорщині та інших державах-членах ЄС, вста-

новлює особистий закон юридичної особи за місцем знаходження її адміністративного центру, а саме формального місцезнаходження (що зазначено в установчих документах) або реального місцезнаходження органів управління (головного офісу, ради директорів тощо).

У таких державах-членах ЄС, як Італія та Швейцарія, законодавством закріплено використання двох критеріїв визначення правового статусу юридичної особи.

Застосування вказаних критеріїв на практиці означає, що у зв'язку із різними колізійними нормами в різних державах одним і тим же правовідносинам, що обтяжені іноземним елементом, може бути дана різна правова оцінка, внаслідок чого може виникнути проблема «колізії колізій». Наприклад, юридична особа, що зареєстрована в Данії та має головний орган правління в Німеччині, у Франції вважатиметься німецькою, у Фінляндії – датською, у зв'язку із чим при вирішенні статутних питань постане проблема визначення застосовного права (німецького або датського).

З поглибленням інтеграційних процесів європейських країн та створенням ЄС вирішення вказаних питань набуло більшої актуальності, що обумовлюється специфікою правопорядку ЄС. Договір про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС), а саме статті 49 та 54 (в минулому статті 43 та 48 Договору про заснування Європейського економічного співтовариства), містить положення щодо свободи заснування та економічної діяльності компаній. «...Забороняється обмеження щодо створення представництв, філій або дочірніх підприємств громадянами будь-якої держави-члена, заснованими на території будь-якої держави-члена. Свобода заснування включає право започатковувати та вести діяльність..., а також створення й управління суб'єктами господарювання... згідно з умовами, передбаченими для власних громадян законодавством країни, де здійснюється таке заснування, з урахуванням положень Глави, що стосується капіталу» [2].

Як зазначає В.І. Муравйов «свобода заснування та економічної діяльності означає заборону прямої або непрямой дискримінації суб'єктів підприємницької діяльності держав-членів та території іншої держави-члена» [3, 77].

З точки зору міжнародного приватного права, запроваджений у рамках ЄС принцип свободи заснування означає: по-перше, законодавство держави-члена ЄС, на території якої має бути розміщено орган правління юридичної особи, не повинно містити норми, що перешкоджатимуть переміщенню місця ефективного управління юридичної особи з держави, в якій її було засновано; по-друге, законодавство країни-члена ЄС, в якій створено юридичну особу, також не має містити перешкод щодо можливості такого переміщення; по-третє, юридична особа як така повинна мати можливість щодо переміщення центру управління без необхідності ліквідації та здійснення інших процедур реорганізації, реструктуризації або іншої трансформації.

Таким чином, застосування теорії осілості, що, як правило, передбачає збіг/співпадіння фактичного та статутного місцезнаходження юридичної особи, суперечить змісту принципу свободи заснування та економічної діяльності. Це пов'язано із тим, що юридична особа, здійснюючи діяльність у державі, що використовує критерій осілості, та маючи заснування в іншій державі, не визнаватиметься як учасник правовідносин та не матиме правосуб'єктності в приймаючій державі, поки не буде пройдено процедуру ліквідації в державі заснування та створення «заново» юридичної особи в приймаючій державі відповідно до норм її законодавства.

Особливу роль у вирішенні питань, що пов'язані з правовим статусом юридичних осіб, відіграє Суд ЄС. На підставі статті 19 Договору про Європейський Союз (в редакції 2007 року) Суд ЄС забезпечує дотримання прав при тлумаченні та застосуванні положень установчих договорів [4]. Рішення Суду роз'яснюють, коли держави-члени порушують законодавство ЄС, а також як саме необхідно тлумачити і застосовувати норми права ЄС на національному рівні. Це допомагає, в свою чергу, вирішенню колізій та суперечностей між нормами права ЄС та національними законодавствами держав-членів ЄС.

Як зазначає Т. В. Комарова, на даному етапі розвитку правової системи ЄС, безперечно, можна говорити про існування сформованого прецедентного права, створеного Судом ЄС, яке є одним із джерел наднаціонального права. ... Щодо рішень Суду ЄС, то є підстави визнавати за ними якості прецедентів за фактичними обставинами, тобто «квасіпрецедентами», через

їх важливість та необхідність дотримання як певного зразка, принципу, який використовується для вирішення спору в різних юридичних ситуаціях. Правила, які встановлює Суд ЄС у своїх рішеннях, є обов'язковими для всіх судів держав-членів. Незважаючи на те, що між національними судами та Судом ЄС немає ієрархії, обов'язковість рішень Суду визначається ієрархією інтеграційної правової системи над національними правовими системами [5, 286].

Таким чином, виникає необхідність вивчити позиції Суду ЄС з різних питань правового статусу юридичних осіб, що постановлено в його рішеннях.

У справі «Daily Mail» [6] англійська інвестиційна холдингова компанія «Daily Mail» намагалася здійснити переміщення органів управління до Нідерландів з метою уникнення сплати податків відповідно до англійського права, проте дозвіл від Міністерства фінансів Великобританії отримано не було. При цьому важливо зазначити, що обидві держави застосовують критерій інкорпорації. Судом ЄС було наголошено, що в цій справі положення права ЄС щодо свободи заснування не підлягають застосуванню через достатньо різні положення національних законодавств Великобританії та Нідерландів, підкреслюючи необхідність врахування юридичною особою норм законодавства держави, в якій вона була створена. Також Судом ЄС підкреслено право юридичної особи здійснювати заснування дочірніх організацій, філій, агентств в інших державах, проте наголошується, що держави мають самостійно визначати можливість юридичних осіб «мігрувати» в інші національні правопорядки, при цьому встановлюючи певні обмеження для таких юридичних осіб.

По суті, цим рішенням було надано пріоритет норм національного права над нормами засновницьких договорів ЄС про свободу заснування компаній. Крім того, Судом ЄС у цій справі зазначено, що питання стосовно переміщення статутного місцезнаходження або реального місцезнаходження органів правління юридичної особи не може вирішуватися в межах принципу свободи заснування та має знайти своє рішення у національних законодавствах або міжнародних договорах.

Висновки у справі «Daily Mail» частково підтверджено рішенням Суду ЄС у справі «Cartesio» [7], в якій розглядалася можли-

вість переміщення фактичного місцезнаходження угорського товариства з обмеженою відповідальністю «Cartesio» до Італії без зміни застосовного до нього права та з одночасним збереженням правосуб'єктності в Угорщині. Суд ЄС зазначив, що держава має право визначати колізійні норми щодо діяльності компанії, якщо вона створена в цій державі, також має компетенцію вирішувати питання щодо правосуб'єктності такої компанії, зокрема можливість заборони збереження правосуб'єктності компанії, яка переміщує місцезнаходження в іншу державу. Так, держава заснування має право не дозволяти фактичне переміщення місцезнаходження компанії, якщо компанія бажає зберегти свою правосуб'єктність та застосовне право за нормами держави заснування, що не суперечить принципу свободи заснування. При цьому держава не має перешкоджати переміщенню компанії, якщо остання не має наміру зберегти правосуб'єктність та застосовне право в державі заснування.

Іншою є позиція Суду ЄС у справі «Centros Ltd.» [8]. У цій справі розглядалася правомірність рішення про відмову Міністерства торгівлі Данії у реєстрації філії компанії «Centros Ltd.», яка створена у Великобританії двома датськими громадянами, не здійснюючи жодної діяльності в державі заснування. Позиція датської сторони полягала у тому, що створення компанії «Centros Ltd.» за англійським правом є «обходом» закону, а саме датського законодавства, в частині мінімального розміру статутного капіталу, через штучну реєстрацію за англійським правом товариства з обмеженою відповідальністю (*privat limited company*), де відсутні аналогічні вимоги при створенні компанії. На думку датської сторони, справжнім наміром засновників було не відкриття філії у Данії, а «первинне» заснування юридичної особи – відкриття штаб-квартири (головного органу правління), позаяк жодної господарської діяльності з моменту її створення у Великобританії не здійснювалося, а також діяльність на території Данії «CentrosLtd.» призвела би до порушень прав кредиторів.

Суд ЄС постановив, що відмова у реєстрації філії є порушенням положень статей 52 та 58 Договору про заснування європейського економічного співтовариства (нині статті 49 та 54 ДФЕС), а саме принципу свободи заснування. Також Судом зауважено, що створення за більш ліберальними вимогами у державі-члені

юридичної особи, з подальшою реєстрацією її філії в іншій державі-члені ЄС, не є ознакою зловживання правом. Факт того, що юридична особа не здійснює жодної діяльності за місцем реєстрації та здійснює всю діяльність у державі, де створено її філію, також не є «обходом» закону, і не є підставою незастосування положень права ЄС щодо свободи заснування.

У справі «Überseering B. V.» [9] Суд ЄС розглядав питання невизнання правосуб'єктності іноземної юридичної особи судом ФРН. Так, нідерландське ТОВ «Überseering B. V.» уклало договір з німецькою Північною будівельною компанією «Baumanagement GmbH» про здійснення будівельних робіт приміщення, що мало бути розташовано в м. Дюссельдорф (Німеччина). В подальшому всі частки у ТОВ «Überseering B. V.» було придбано двома громадянами Німеччини. Через деякий час ТОВ «Überseering B. V.» звернулася до суду ФРН з позовними вимогами до контрагента Північної будівельної компанії «Baumanagement GmbH» стосовно неналежного виконання договірних зобов'язань. Проте судом ФРН у розгляді позову було відмовлено, посилаючись на те, що з придбанням німецькими громадянами часток компанії «Überseering B. V.» управління її діяльністю здійснювалось у Німеччині, відповідно відбулося переміщення фактичного місцезнаходження юридичної особи. Оскільки в Німеччині застосовується критерій осілості, то німецький суд не визнав правосуб'єктності компанії «Überseering B. V.», що створена за голландським правом, а фактичне місцезнаходження має в Німеччині, відповідно до права якої така юридична особа має пройти процедуру ліквідації у Голландії та створення за німецьким законодавством.

Суд ЄС, розглядаючи обставини справи, вирішив, що юридична особа, яка створена відповідно до норм законодавств держави-члена, має право переміщення статутного або фактичного місцезнаходження в іншу державу-член без втрати її правосуб'єктності. При цьому право держави створення може містити певні обмеження щодо правосуб'єктності такої юридичної особи в державі створення. Такі обмеження мають бути співмірними та обґрунтовані публічними інтересами.

Слід зазначити, що у справах «Centros Ltd» та «Überseering B. V.» Судом ЄС наголошено на необхідності розробки державами-членами норм національного законодавства, що перешкоджатимуть зловживанню правом при заснуванні юридичних осіб,

позаяк фактично рішення у цих справах давало можливість формального заснування компаній у державах з найбільш ліберальними умовами ведення діяльності, що призводить до зловживань з боку компаній. Проте на сьогодні подібних ухвалених правових актів у ЄС немає.

У подальшому Судом ЄС у таких справах, як «Inspare Art» [10], «Sevic» [11], «Vale» [12], розглянуто питання суперечності норм національного права держав-членів ЄС положенням статей 49, 54 ДФЕС та наголошено, серед іншого, на тому, що за умови заснування компанії відповідно до вимог держави-члена ЄС така компанія має визнаватись іншими державами-членами ЄС, і зокрема державою, де розташовано фактичне місце знаходження компанії. Крім того, приймаюча держава може дозволити компанії переміщення місцезнаходження до іншої держави при збереженні її правосуб'єктності, проте із зміною застосовного права (з метою відповідності вимогам права приймаючої держави щодо організаційно-правових форм компаній, що здійснюють діяльність на території приймаючої держави).

У справі «Polbud» Суд ЄС підкреслив можливість транскордонних перетворень компаній у ЄС, розглядаючи правомірність рішення Верховного Суду Польщі про відмову польського суду вилучити компанію «Polbud» з польського торгового реєстру після того, як компанія перенесла свій зареєстрований офіс до Люксембурга. Вказана відмова польським судом обґрунтовувалася ненаданням компанією «Polbud» документів щодо завершення процедури її ліквідації у Польщі після переміщення офісу до Люксембурга. Суд ЄС вирішив, що принцип свободи заснування застосовується до всіх компаній, які створені відповідно до норм держав-членів і які мають зареєстрований орган правління, адміністрацію або основне місце діяльності в ЄС. Це означає, що компанія може здійснити в межах ЄС перетворення на іншу компанію, діяльність якої регламентується законодавством іншої держави-члена. «Сам факт, що компанія переносить свій зареєстрований офіс з однієї держави-члена до іншої, не може бути підставою для загальної презумпції шахрайства і не може виправдовувати заходи, що негативно впливають на здійснення гарантованої Договором про функціонування ЄС свободи заснування» [13].

Отже, Суд ЄС, розглядаючи кожний випадок окремо, не вирішує всіх правових аспектів діяльності юридичних осіб, що пов'язані з їх правовим статусом, та не створює правових норм. Водночас у своїх рішеннях Суд ЄС розтлумачив принцип свободи заснування, що міститься у статтях 49 та 54 ДФЄС.

Водночас висновки, що містяться у рішеннях Суду ЄС, часто містять чимало неоднозначних та суперечливих позицій у питаннях, які ним розглядалися, що актуалізує створення єдиного, узгодженого нормативно-правового регулювання вказаних питань у рамках ЄС. Так, у справі «Daily Mail» Суд ЄС наголошує, що свобода заснування не охоплює питання щодо переміщення місця знаходження юридичної особи, тим самим обґрунтовує можливість застосування теорії осілості. Водночас в інших справах Судом ЄС наголошується на неправомірній вимозі держави-члена ЄС, що застосовує теорію осілості до іноземних юридичних осіб, стосовно ліквідації іноземної юридичної особи при її переміщенні, а також неправомірності невизнання такої юридичної особи в приймаючій державі. Вказану позицію обґрунтовано Судом ЄС тим, що застосування теорії осілості при визначенні особистого закону (статуту) юридичної особи фактично перешкоджає реалізації принципу свободи заснування, який міститься в ДФЄС, позаяк переміщення центрів управління юридичної особи на територію держави, де застосовується теорія осілості, має наслідком зміну застосовного права, а також втрату правосуб'єктності юридичної особи.

Аналіз рішень Суду ЄС, зокрема в частині «співіснування» задекларованого в установчих договорах ЄС принципу свободи та норм національних законодавств, виявляє важливі для міжнародного приватного права тенденції щодо нівелювання значення такого колізійного критерію визначення правового статусу юридичної особи, як теорія осілості. Зміст зазначених рішень Суду ЄС дає змогу стверджувати, що за умови заснування компанії відповідно до вимог держави-члена ЄС така компанія має визнаватись іншими державами-членами ЄС, і зокрема державою, де розташовано фактичне місце знаходження компанії. Водночас гармонізовані норми у національних законодавствах державах-членах ЄС щодо широкого кола питань правового статусу юридичних осіб відсутні.

1. Dutch Civil Code. URL: <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodegeneral.htm>. 2. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text. 3. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручник. У 3 кн. Кн. 2. / за заг. ред. В. І. Муравйова. Київ: Ін Юре, 2015. 456 с. 4. Договір про Європейський Союз. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text. 5. Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: монографія. Харків: Право, 2010. 360 с. 6. Case C-81/87 Daily Mail [1988] ECR 5483. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61987CJ0081>. 7. Case C-210/06 Cartesio [2008] ECR I-9641. URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?DN=62006C?0210&qid=1598202906646&DTS_DOM=ALL&type=advanced&lang=en&SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUBDOM=ALL_ALL. 8. Case 212/97 Centros [1999] ECR I-01459. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0212>. 9. Case C-208/00 Überseering [2002] ECR I-09919. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0208#>. 10. Case C-167/01 Inspire Art [2003] ECR 2003 I-10155. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62001CJ0167>. 11. Case C-411/03 Sevic [2005] ECR I-10805. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62003CJ0411>. 12. Case C-378/10 Vale Építési kft. [2012] URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0378>. 13. Case C-106/16 Polbud [2017] URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62016CJ0106>.

References

1. Dutch Civil Code. URL: <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodegeneral.htm>. 2. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text. 3. Yevropeiske pravo: Pravo Yevropeiskoho Soiuzu. Pidruchnyk. U 3 kn. Kn. 2 / Za zah. red. V. I. Muraviova. Kyiv. In Yure, 2015. 324 s. 4. Dohovir pro Yevropeyskiy Soiuz. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text. 5. Komarova T. V. Yurysdyktsiia Sudu Yevropeiskoho Soiuzu: monohrafiia. — Kharkiv: Pravo, 2010. 360 s. 6. Case C-81/87 Daily Mail [1988] ECR 5483. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61987CJ0081>. 7. Case C-210/06 Cartesio [2008] ECR I-9641. URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?DN=62006C?0210&qid=1598202906646&DTS_DOM=ALL&type=advanced&lang=en&SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUBDOM=ALL_ALL. 8. Case 212/97 Centros [1999] ECR I-01459. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0212>. 9. Case C-208/00 Überseering [2002] ECR I-09919. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0208#>. 10. Case C-167/01 Inspire Art [2003] ECR 2003 I-10155. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62001CJ0167>. 11. Case C-411/03 Sevic [2005] ECR

I-10805. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62003CJ0411>. **12.** Case C-378/10 Vale Építési kft.[2012] URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0378>. **13.** Case C-106/16 Polbud [2017] URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62016CJ0106>.

Ovechkina Olga. Freedom of establishment and «settlement theory» in the case law of the Court of Justice of the European Union on the settlement of disputes related to the legal status of legal entities

The article notes the existence of an uncoordinated set of primary and secondary EU law, provisions of national legislation, international treaties, which prevents, among other things, the coordinated and stable activities of legal entities in the common EU market. Also, the lack of uniform conflict of law rules in EU law on the legal status of legal entities leads to the emergence in practice of complex legal issues.

The Court of Justice, considering each case separately, does not resolve all legal aspects of the activities of legal entities related to their legal status, and does not create legal norms. At the same time, in its judgments, the Court of Justice has interpreted the principle of freedom of establishment contained in Articles 49 and 54 TFEU.

At the same time, the conclusions contained in the decisions of the Court of Justice of the EU often contain many ambiguous and contradictory positions in the issues it considered, which makes it important to create a single harmonized legal regulation of these issues within the EU.

Thus, the analysis of the judgments of the Court of Justice conducted in this study, in particular, in terms of “coexistence” of the principle of freedom and norms of national laws declared in the founding treaties of the EU, reveals important trends in private international law. as a theory of settlement. The content of these judgments of the Court of Justice states that if a company is established in accordance with the requirements of an EU Member State, such a company should be recognized by other EU Member States, including the country where the company is actually located.

However, to date, there are no harmonized rules in the national legislation of the EU member states on a wide range of issues related to the legal status of legal entities.

Key words: personal law of a legal entity, incorporation criterion, settlement criterion, EU Court.